

Memo van de gedeputeerde

L.W.L. Pauli

Gedep. Economie en Internationalisering

Onderwerp

Toezegging themabijeenkomst Economie en internationalisering 17 februari 2017

Datum

4 april 2017

Documentnummer

4170550

Aan

Provinciale Staten van
Noord-Brabant

Kopie aan

Van

Telefoon

(073) 681 25 87

Email

bpauli@brabant.nl

Bijlage(n)

Geachte Statenleden,

Via deze memo wil ik u graag informeren over mijn toezegging uit de Themabijeenkomst Economie en Internationalisering d.d. 17 februari 2017 om een betere onderbouwing van de resultaten (successen) van de versnellingsagenda zorg economie 2012-2016 aan de Staten te doen toekomen.

Hieronder staat een korte samenvatting van de resultaten (projecten/ activiteiten) onderverdeeld naar soort activiteit met een indicatie van het bestede budget. Een uitgebreid overzicht van deze resultaten staan in de verschillende bijlagen. Veel van deze resultaten staan ook in de statenmededeling Bijlage 1: Resultaten versnellingsagenda 2012-2016

Resultaten naar soort activiteit

De resultaten van de versnellingsagenda zorg economie zijn onderverdeeld naar een drietal activiteiten. Ten eerste zijn er verschillende campussen, proeftuinen en lerende netwerken tot stand gekomen tijdens de looptijd van de versnellingsagenda zorg economie. Doelstelling hiervan is het verbeteren van zorg en het toepassen, onderzoeken, door ontwikkelen en testen van zorginnovaties. Er zijn in Noord-Brabant diverse proeftuinen, campussen en lerende netwerken in oprichting of actief waar de Provincie een bijdrage aan heeft geleverd. Een overzicht staat in de bijlage 1: Voorbeelden campussen, proeftuinen en netwerken.

Ten tweede doormiddel van communicatie, beurzen en evenementen heeft Brabant zich een positie verworven als 'Region of smart health'. Zie bijlage 1 met een overzicht van communicatie, beurzen en evenementen.

Tenslotte zijn er op gebied van internationalisering vele activiteiten uitgevoerd, waardoor bedrijven internationaal de nodige stappen hebben kunnen zetten en Brabant zich internationaal heeft kunnen profileren als 'Region of smart health'. Zie bijlage 1 met een overzicht van Internationaliseringsactiviteiten en Interreg projecten, welke zijn gekoppeld aan het programma zorg economie.

Financiering ontwikkeling en innovaties life sciences en medtech Interreg en OP-zuid

Indirect heeft de versnellingsagenda ervoor gezorgd dat verschillende organisaties innovaties in de life science en medische technologie tot stand hebben kunnen brengen met behulp van OP Zuid en Interreg.

OP Zuid is een Europees subsidieprogramma voor Zuid-Nederland. Het programma is vooral gericht op het innovatieve MKB en het versterken van de samenwerking tussen bedrijfsleven en kennisinstellingen. Voor het speerpunt innovatiebevordering focust het OP Zuid zich op crossovers tussen internationale topclusters onderling (high tech systems, chemie, agrofood) en met nationale topclusters met internationale potentie (life sciences & health, biobased, logistiek en maintenance).

In bijlage 2 staat een overzicht van gehonoreerde projecten uit OP Zuid 2014-2020 en OP Zuid 2007-2013 die een link hebben met zorg economie (life sciences & medische technologie). Meer informatie over de inhoud van deze OP Zuid 2014-2020 projecten staat op de website www.stimulus.nl. Naast OP Zuid worden verschillende life sciences & medische technologie projecten via de MIT-regeling (MKB Innovatiestimulering Topsectoren) geholpen, waarmee ondernemers relatief eenvoudig innovatiesteun aan kunnen vragen. Deze MIT projecten zijn terug te vinden op www.stimulus.nl.

Vele van de Interreg projecten (zie bijlage 1, Interreg) zijn tot stand gekomen mede dankzij een goede internationale positionering en reputatie van de provincie Noord Brabant en het netwerk dat gedurende het programma zorg economie is opgebouwd. Buitenlandse partijen weten Brabant hierdoor goed te vinden, werken graag samen in Interreg projecten en betrekken ons actief bij nieuwe programma's.

Bovendien hebben alle bovengenoemde projecten direct of indirect een positief effect op het maatschappelijke thema gezond ouder worden.

Zowel bij Interreg (zie bijlage 1, Interreg) als OP-zuid projecten (zie bijlage 2, OP Zuid) zie je een duidelijke multiplier als je kijkt naar de totale projectomvang en de financiële bijdrage van de provincie Noord Brabant.

Financiering via fondsen

De financiering van de ontwikkeling van innovatieve zorgproducten en diensten is de afgelopen jaren verschoven van specifieke financieringsinstrumenten alleen bedoeld voor life science en/of medtech naar algemene en bredere financieringsinstrumenten. De activiteiten van BOM Capital zijn ondergebracht in vennootschappen zoals BOM Capital I B.V., BOM Capital II B.V., Life Sciences & Health Fund B.V., Innovatiefonds Brabant B.V. en sinds 2009 het Spin-off Fonds Brabant B.V. en het Technostarters Spin-off Fonds B.V..

Er is in de periode 2013-2016 via diverse fondsen in totaal ongeveer 22,5 miljoen direct in Brabantse life sciences en medtech bedrijven geïnvesteerd. Beheer van deze fondsen ligt bij de BOM, met uitzondering van het RedMedTech Discovery Fund (zie onderstaande info).

Direct geïnvesteerd in life sciences ondernemingen per fonds (2013-2016)	In miljoenen
BOM Capital	7.7
Innovatiefonds Brabant	5.1
Life Sciences & Health Fund	5.2
RedMedTech Discovery Fund*	1.8
Spin-Off Fonds Brabant	2.7

* Het RedMedTech Discovery Fund (2015) is opgezet als onderdeel van Red Medtech Ventures, dit is een gezamenlijk ondersteuningsprogramma voor Life Science & Health start-ups in de provincies Gelderland, Overijssel en Noord-Brabant. Vanwege het grote succes was het fonds van totaal 4.9mln. snel uitgeput en het bevindt zich nu in de beheerfase. Eind 2016 heeft het fonds leningen uitgezet bij negentien innovatieve start-ups, in de vorm van IP-, pre-seed en proof-of-concept leningen. Deze kredieten blijken een katalysator voor het aantrekken van vervolffinanciering en het ontstaan van nieuwe samenwerking. De bedrijven die geld van dit fonds leenden haalden ruim 12,5 mln. aan vervolffinanciering binnen via het uitgeven van aandelen, leningen, subsidie of crowdfunding.

Geïnvesteed in life sciences ondernemingen per sub sector	In miljoenen	In aantallen
Medtech	6.5 + 1,8 (vanuit RedMedTech fonds van 4,9 mln. *)	8 + 19 (vanuit RedMedtechfonds*)
Diagnostics	0.2	1
Drug development	8.2	5
Services	5.0	2
Overig	0.8	1

* Let op: het RedMedTech fonds is een gezamenlijk fonds van de provincies Gelderland, Noord Brabant en Overijssel dus van dit fonds van 4,9 is 1,8 mln. gerelateerd aan Brabant en niet alle 19 bedrijven komen uit Brabant.

Resultaat Life Sciences BOM Capital

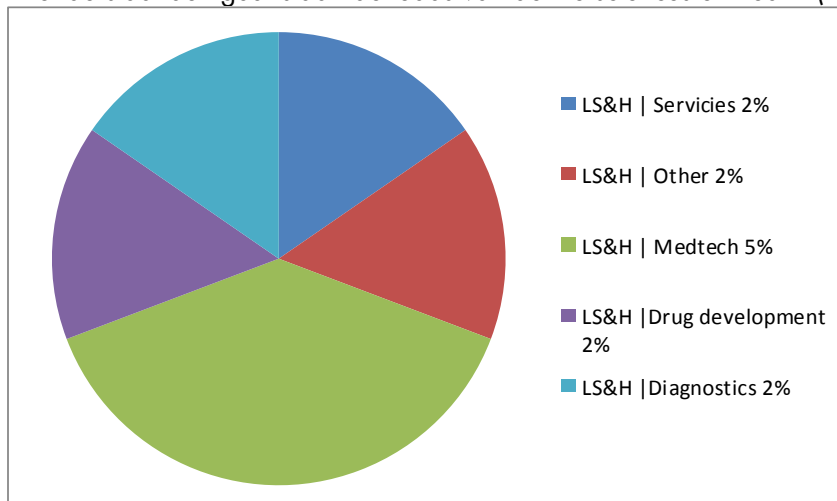
Life Sciences is een brede sector die door de BOM wordt ondersteund en waarin Brabant sterk staat. Er vallen bedrijven onder die innovatieve medische apparaten ontwikkelen, of slimme diagnostiek. Bedrijven die werken aan biomedische materialen om organen te kweken of aan geneesmiddelen voor veel voorkomende ziekten. Zo dragen ze bij aan een gezondere maatschappij en uiteindelijk lagere zorgkosten.

Een mooi succes waren de buitenlandse overnames van Acerta Pharma en BioNovion. Beiden bedrijven houden hun zetel op Pivot Park in Oss, waardoor de werkgelegenheid in de regio voor langere tijd gewaarborgd is. De maatschappelijke waarde is enorm: gesteund door hun nieuwe eigenaren kunnen Acerta en BioNovion met de medicijnen die ze ontwikkelen een nog grotere rol gaan spelen in de wereldwijde strijd tegen kanker.

In algemene zin staat de Life Sciences portefeuille er goed voor. Op langere termijn verwacht de BOM nog een paar mooie exits (5 - 6 stuks) uit de resterende participaties, nadat deze zich verder hebben ontwikkeld.

Life sciences en medtech bedrijven weten de fondsen in het algemeen goed te vinden. Zo zijn er ultimo 2016 door BOM Capital, 140 (30%) verzoeken (opportunities) uit de Life Tech behandeld, die allemaal gerelateerd zijn aan directe investeringen. De proposities binnen de Life Sciences zijn doorgaans in een verder stadium, initiatieven die niet rijp zijn voor een business case vallen meestal o.b.v. de onderzoekresultaten al in een vroeg stadium af.

In onderstaande figuur staan de leads van de life sciences en health (LS&H) sector vermeld.

Datum

4 april 2017

Stuknummer

4170550

Participaties in maatschappelijke opgave gezond ouder worden en naar topcluster

Het blijkt dat er rond maatschappelijke thema gezonder ouder worden veel activiteit is, zowel in geïnvesteerd vermogen als in aantal participaties en als topcluster voert Life Sciences samen met HTSM de boventoon, zowel in geïnvesteerd vermogen als in aantallen. Zie hiervoor ook de rapportages van de BOM.

Met vriendelijke groet,

Bert Pauli
Gedeputeerde Economie en Internationalisering

Bijlage 1

Voorbeelden campussen, proeftuinen en netwerken

(circa 1/3 budget)

Type	Naam	Omschrijving
Campus	Health Innovation Campus	'Living lab' om innovaties te testen in het ziekenhuis
	Pivot Park	Open innovatie campusontwikkeling vroege medicijnontwikkeling.
Netwerk	Slimmer leven 2020	Multihelix, coöperatie met 80 leden
	Lerend netwerk Dementie	Samen werken aan oplossingen en deze opschalen
	Lerend netwerk zelfmanagement	Gebruik e-health technologie door burgers en zorgverleners stimuleren, implementatie en grootschalige opschaling
Proeftuin	Care Innovation Centre	Multihelix met burger centraal in innovatie proces
	Brainport Healthy living	Infrastructuur e-health in de zorg (vraag en aanbod koppelen)
	Brabantse Proeftuin Dementie	Multihelix onderdeel Care-programma Midpoint Brabant, doel: opschalen slimme, betaalbare oplossingen
	Proeftuin Informele zorg	Helmond met 5 andere gemeenten, doel: >3 digitale oplossingen voor langer zelfstandig thuis wonen.
Cluster	Lifeteczone	Ruim 100 leden merendeel MKB binnen life sciences & medische technologie
	Cluster Biomaterialen	20 bedrijven werken aan 9 innovatie projecten en 1 gemeenschappelijk cluster project (InnovatiePrestatieContract).
Kennis - business	Therapie op maat instituut TOMi	Doel om een Europees kennis- en datacentrum te worden voor datavergaring, data-analyse en de ontwikkeling van mens specifieke behandelingen. Kwaliteit van de zorg neemt toe, verlaging zorgkosten.
	Regmed XB	Een topinstituut realiseren op het gebied van regeneratieve geneeskunde met een toename kwaliteit van de zorg, minder belastende behandelmethoden.

Voorbeelden communicatie, beurzen en evenementen

(circa 1/3 budget)

Naam	Omschrijving
BioMedica Summit	Jaarlijkse conferentie, waarbij business en sciences samenwerken. PNB: betrokken via o.a. Lifeteczone en BOM.
BIO International Convention	Wereldwijd het grootste event voor de biotechnologie sector (VS). PNB: o.a. matchmaking voor MKB bedrijven laten organiseren.
Dutch Design Week	Diverse activiteiten en netwerkbijeenkomsten voor onze partners (en burgers) zoals DementieDEAL, Meeting on the Move@DD (gericht op langer gezond thuiswonen) en Health & Design Challenges for LifeTec met o.a. Lifeteczone.
Liever Thuisbeurs	Beurs gericht op burgers en langer gezond thuiswonen, met goed bezochte rondleidingen die worden georganiseerd door provincie
Nationale eHealthweek	Afgelopen jaar voor eerste keer, o.a. met werkbezoek Statenleden rondom eHealthoplossingen in de Betekeniseconomie
Region of Smart Health	Denk hierbij aan de digitale nieuwsbrief (>2000 abonnees) en twitter account (> 2500 abonnees).

Voorbeelden Internationalisering en Interreg bijdrage vanuit programma

(circa 1/3 budget)

	Naam (startdatum-einddatum)	Omschrijving
Netwerk	Coral netwerk (Community of Regions for Assisted Living).	Verbindt regionale partijen met partners in Europa met Europese projecten zoals interreg, uitwisseling best practices, etc.. PNB: was coördinator tot 2017 nu lid kernteam mede ingevuld door Fontys.
	EIP on AHA (European Innovation Partnership on Active & Healthy Aging).	Doel o.a. kennisuitwisseling en vinden partners EU-projecten. PNB: partner op initiatief van de Europese Commissie en wordt ingevuld samen met Smart Health Brabant partners.
	AER (Assembly of European Regions)	De provincie is lid en vanuit Smart Health primair invulling aan het Ehealth Network. AER is ook partner in diverse Europese projecten zoals SEED en in verleden ENGAGED.
Interreg	CASA (Consortium of Assistive Solutions Adoption) (2012-2015)	13 Europese regio's werkten samen aan beleidsontwikkeling en kennisuitwisseling rond opschaling van slimme ICT voor gezond ouder worden. PNB: kernpartner en verantwoordelijk voor communicatie (project via Coral netwerk).
Interreg	Boost4Health (2016-2019)	Coaching en financiële steun in de vorm van vouchers voor MKB bedrijven in de life sciences. Lead partner: BOM
Interreg	CrossCare (2016-2021)	Slimmer leven 2020 en CIC: partners, geven bedrijven of zorg-organisaties de kans om een product of dienst nauwgezet en succesvol uit te werken/ draagt direct bij aan de Smart Health Brabant doelstellingen waar het gaat om kansen voor MKB. Totale projectomvang 10,5 mln., bijdrage PNB 420k (ondersteunt en heeft gelobbyd.
Interreg	ITHACA (InnovaTION in Health And Care for All) (2017-2021)	Gericht op het samen met andere Europese regio's leren hoe en waar beleidsbeïnvloeding van de regionale ontwikkelingsstrategie (RIS3)/OPzuid kan plaatsvinden. 9 Europese regio's van Coral voeren dit vijfjarige project uit en delen (praktijk)ervaringen over slimme zorg en zorginnovatie voor verbeteringen zodat de bevolking actief en gezond oud kan worden. 85% financiering en cofinanciering in uren. Totale projectomvang 2,26 mln., PNB: Lead partner, 78k
Interreg	In2LifeSciences (2012-2014)	BOM: Lead partner. Europees project, waarin het MKB vouchers kon krijgen voor samenwerking met kennisinstellingen en/of andere MKB-bedrijven in Europa. 27 MKB-ers en PP Screening Centre uit NB deelgenomen. Totaal budget 780k, bijdrage PNB 100k
Interreg	Trans Tech diagnostics (2016-2019)	Hoofddoel is het realiseren van innovatieve opties voor betere cardio-vasculaire diagnostiek. Totale project omvang 3,16 mln., bijdrage PNB 56k.
Interreg	i-4-1 health (2017-2019)	Doel resistentie bij gezonde burgers, patiënten en de varkens- en pluimveesector inzichtelijk maken. Totale projectomvang 8,5 mln., bijdrage PNB 210k
Horizon 2020	SEED (2016-2018)	Doel een duurzaam concept van Silver Economy Award in de markt te zetten. PNB: partner, vanuit onze sterke positie in Europa in alle netwerken zoals Coral, EIP AHA, ECHAlliance, AER etc etc.
Missies	(Zuid) Duitsland en VS	O.a. handels missies met speciaal life science en/of medtech programma, matchmaking events voor MKB life science en/of medtech bedrijven.

Bijlage 2

OP Zuid projecten life sciences en medische technologie

Projecten OPZuid 2014-2020 (looptijd)	Projectpartners (NB)
Smart Systems (2016-2019)	Een unieke hotspot in Zuid-Nederland vormen met Smart Systems ecosysteem met cross-overs Life Sciences & Health en Maintenance & Industrie. Betrokken NB: 5 bedrijven, BOM, 1 stichting. Totale projectomvang: 2,759 mln., bijdrage PNB: 413k.
Proeftuin High Tech Care & Cure (2016-2020)	De druk op klinische behandelingen verlagen via het realiseren van het ecosysteem waarin de projecten tot bloei kunnen komen. Betrokken NB: 1 bedrijf, 1 coöperatie, 1 kennisinstelling, 1 zorginstelling. Totale projectomvang: 2,909 mln., bijdrage PNB: 436k.
BedSense (2015-2017)	Zuid-Nederlandse open-innovatie-ecosysteem versterken op het gebied van ontwikkeling van innovatieve producten en diensten ten behoeve van slaapstoornissen. Betrokken NB: 2 bedrijven, 1 onderzoekinstelling en 1 kennisinstelling. Totale projectomvang: 1,537 mln., bijdrage PNB: 230k.
Foodsquad Opens Doors (2016-2019)	Duurzame en vitale doelgroepspecifieke voedings- en leefstijlconcepten. Betrokken NB: 3 bedrijven, 1 triple helix, 1 ziekenhuis. Totale projectomvang: 2,442 mln., bijdrage PNB: 250k.
Fieldlab Multimateriaal 3D-printing (2016-2018)	Doel is het versnellen van marktintroducties met behulp van bestaande en nieuw te ontwikkelen internationale infrastructuren ter versterking van de regio. Betrokken NB: 4 bedrijven, 1 onderzoekinstelling, 1 kennisinstelling. Totale projectomvang: 3 mln., bijdrage PNB: 450k.
Photon Delta (2015-2019)	Het fotonische (technologie die werkt met fotonen in plaats van elektronen) ecosysteem in Zuid-Nederland laten groeien. Betrokken NB: 5 bedrijven, 1 kennisinstelling, Brainport Development, BOM. Totaal projectomvang: 2,487 mln., bijdrage PNB: 373k.
Printed electronics (2016-2019)	Verregaande samenwerking tussen technologieontwikkelaars en gebruikers door de gehele keten, zal dit ecosysteem zich positioneren als een dominante speler in de volwassen wordende PE markt. Betrokken NB: 11 bedrijven, 1 onderzoekinstelling, 1 onderwijsinstelling, BOM, Totale projectomvang: 3,253 mln., bijdrage PNB: 488k.
Open innovatieplatform fotonische IC's (2016-2019)	Sterk industrieel platform voor Fotonische (Photonic) Integrated Circuits (PIC's)-productie aan te bieden aan alle geïnteresseerde partijen. Betrokken NB: 2 bedrijven, 1 kennisinstelling. Projectomvang: 4,874 mln., bijdrage PNB: 731k.
Drone Safety Cluster (2015-2018)	Ontwikkelen een safety drone in een living lab, waardoor drones veiliger, robuuster en intelligenter worden en geschikt zijn voor de eisen van de industrie. Betrokken NB: 2 bedrijven, 1 kennisinstelling. Projectomvang: 1,619mln., bijdrage PNB: 242k.
Acoustic Light Cell (2015-2016)	De doelstelling in dit project is de ontwikkeling van een plafond- en wandsysteem met een gecombineerde licht/akoestiek oplossing, waardoor de ambiance in een zorgomgeving positief kan worden beïnvloed ter bevordering van het herstel van de patiënt en de productiviteit en het werkplezier van de werknemer. Betrokken NB: 2 bedrijven. Projectomvang 593k.
Nieuwe biomarker voor de diagnose van reumatische aandoeningen (2015-2017)	Doel van het huidige project is het ontwikkelen en exploiteren van een gevalideerde in-vitro diagnostic (IVD) immunologische test voor het nauwkeurig kwantificeren van het eiwit S100A12 in bloed. Betrokken NB: 1 bedrijf. Projectomvang 520k.

Projecten OP-Zuid 2007-2013 (looptijd)	Projectpartners (NB)
Een intelligente pil (2012-2015)	Werelds eerste intelligente medicijnafgifte- en monitoring systeem. Betrokken NB: 1 bedrijf. Totale projectomvang 809k
ThromboSpin (2013-2015)	Innovatieproject voor geautomatiseerde en volledig geïntegreerde bloedplaatjes centrifugeren, scheiding en functie testen met behulp van de LTA techniek op een punt van zorg apparaat. Betrokken NB: 2 bedrijven. Totale projectomvang 849k
Nutriënten rijke voeding in de zorg: care al la carte (2013-2015)	Innovatieproject voor ontwikkeling nutriënten rijke voeding in de zorg: care al la carte. Betrokken NB: 1 bedrijf. Totale projectomvang 739k.

Let op bij de interpretatie van de tabellen:

- de verkregen EFRO-bijdrage staat niet genoemd
- van de afgeronde projecten staan niet de vastgestelde bedragen genoemd
- de OPZuid 2014-2020 lopen nog, waardoor de bedragen nog niet definitief zijn
- er kunnen ook life sciences & health-gerelateerde projecten in Limburg of Zeeland zijn, waar Brabantse partners aan deelnemen, en die nu niet genoemd zijn.

Daarnaast worden verschillende life sciences & medische technologie projecten via de MIT regeling ondersteund (zie www.stimulus.nl).